

АНАЛИЗ НА ОСВЕДОМЕНОСТТА НА УЧИТЕЛИТЕ ЗА СЪЩЕСТВУВАНЕТО НА ПРОФЕСИОНАЛНИ БЛОГОВЕ НА УЧИТЕЛИ ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК И ЛИТЕРАТУРА. ПОЛЗИ И ИЗПОЛЗВАЕМОСТ

Диляна Бобокова

*Професионална гимназия по дървообработване
и вътрешна архитектура „Йосиф Вондрак“ – Русе*

Резюме. За да може да бъде пълноценно изследването на професионалните блогове на учителите, преподаващи по български език и литература, се проведе проучване чрез онлайн анонимна анкета сред 181 български учители. Платформата, чрез която беше създаден въпросникът, е Microsoft Forms, която позволява лесно отчитане на резултатите и възможност за експортиране на данните в Microsoft Excel.

Целта на изследването е да се анализира осведомеността на учителите за съществуването на професионални блогове на учителите по български език и литература, до каква степен се използват този тип блогове в учителската практика и каква е тяхната полза за образованието според анкетираните.

Анализирана е и готовността на учителите за създаване на професионален учителски блог и с каква цел биха предприели тази стъпка, като от посочените резултати се установи, че половината от анкетираните български учители не се чувстват готови да създадат свой личен блог, а при вземане на решение за разработване на онлайн дневник целта би била „подпомагане подготовката на учениците за НВО и ДЗИ“.

На участниците в анкетата беше предоставена възможността да изразят лично мнение, като споделят препоръки за подобряване на професионалните блогове на учителите по български език и литература.

Ключови думи: професионални учителски блогове; онлайн дневник; български език и литература; обучение от разстояние в електронна среда; ползи за образованието; препоръки

Въведение

В ХХІ в. не е достатъчно съвременният учител да има умения само за дидактическо изграждане на уроци по български език и литература, а е полезно и необходимо паралелно с тях да умее да ги проектира с помощта на ИКТ.

Личните професионални онлайн дневници на учители показват, че създаването на подобен блог е изключително ценно за ученици, млади учители и дори и за родители, защото това е актуален, лесен, достъпен, безплатен и интерактивен вариант за споделяне на педагогически опит, добри практики, изготвени авторски учебни материали, анализационни разработки, обсъждане и разглеждане на текущи проблеми, пред които са поставени българското образование и фундаменталният за България предмет – български език и литература.

С цел анализиране осведомеността на учителите за съществуването на професионални блогове на учителите по български език и литература, до каква степен се използват този тип блогове в учителската практика и каква е тяхната полза за образованието, се проведе анкета чрез платформата Microsoft Forms.

Резултати

Участниците в анкетата са само български учители, като по-голямата част от отговорилите членуват в поверителна фейсбук група. На анкетираните бяха поставени общо 14 въпроса (вж. приложение 1).

От участниците в проучването – 181 преподаватели, 4% са на възраст под 25 години, 15% – между 25- и 35-годишна възраст, най-голям процент са учителите между 35 и 50 години (48%) и 33% са над 50-годишна възраст (вж. приложение 2). Тази статистика потвърждава предоставяните дългогодишни данни от масмедияте, че по-голямата част от учителите са над 35-годишна възраст или над 50 години.

По-голямата част от отговорилите на въпросите живеят и преподават в различни населени места – в областен град (53%), 24% – в град, център на община, 15% – в столицата, 7% – на село, и само 2% са отбелязали друго (вж. приложение 3), като 159 души са действащи учители по български език и литература, 11 – по друг предмет, 9 в момента не практикуват професията и само трима са пенсионери по трудов договор (вж.: приложение 4). Последната статистика показва, че почти всички от участниците са действащи учители по български език и литература, като изключение правят само 22-ма души. Тъй като повечето от анкетираните преподават не само в първи гимназиален етап (от VIII до X клас), а го съчетават и с втори гимназиален етап (XI до XII клас), данните сочат, че петима са преподавателите само в начален етап, 110 са в прогимназиален, 78 са в първи гимназиален и почти толкова във втори гимназиален – 77, и само 8 учители в момента не преподават (вж. приложение 5).

Тъй като от 2020 г. поради пандемията от COVID-19 учениците преминаха изцяло или частично в ОПЕС (обучение от разстояние в електронна среда) на анкетирания бяха зададени следните въпроси: 1. „Кое обучение предпочитате – присъствено или електронно, и защо?“ (вж. приложение 6) и 2. По време на онлайн обучението в каква степен подпомогнаха дейността Ви професионалните блогове на учителите по български език и литература?“ (вж.: приложение 9). На първото запитване отговорилите са 175 души от 181. Почти всички споделили мнение предпочитат присъственото обучение; само 7 души (4% от участниците) са отговорили, че биха избрали електронното обучение; 13 учители – че биха избрали хибриден вариант, според ситуацията, и трима, които в момента не могат да преценят. Сред коментарите се отличават следните:

– „Присъствено. Комуникацията между учител и ученик, както и мотивацията на децата да учат, са на много по-ниско ниво при дистанционното обучение“;

– „Предпочитам присъственото обучение, защото е реално, в него се осъществява действителна комуникация. Дори невербалната комуникация е от значение, за да разбере един учител дали материята, която преподава, се разбира“;

– „Предпочитам присъственото обучение най-вече заради истинското, прякото общуване с учениците. Да, може и при него да се използват електронните средства, но само като допълнение“;

– „Присъствено, защото преподавам предимно на ученици, чийто майчин език не е българският, които живеят в многодетни семейства, възпитават се от малограмотни родители с нисък социален статус и лесно губят мотивация, когато са в извънучилищна среда“;

– „Електронно. Мога да използвам повече и по-разнообразни средства при преподаването и съм по-спокойна за безопасността си“;

– „Комбинирано – 80% присъствено, 20% електронно“.

От проучването става ясно, че по-големият брой от учителите (105 души) са частично запознати с наличността на професионалните блогове на учителите по български език и литература, 45 души са напълно запознати, 28 не са запознати, но биха желали да се запознаят, и няма учител, който е отговорил на анкетата, да не е запознат и да не желае да се запознае с професионалните блогове (вж.: приложение 7). На въпроса „Запознати ли сте с дейността на професионалните блогове на учителите по български език и литература и с разликата им от раздела с публикувани уроци по български език и литература в някои сайтове?“ 66 учители са отбелязали: „Да, запознат съм с дейността, но НЕ и с разликите“, 52-ма: „Да, запознат съм с дейността и с разликите“, 42-ма: „Не, не съм запознат“; 19: „Не мога да преценя“ и един е отбелязал: „Други“ (вж. приложение 8). Това показва необходимостта от разясняване

функциите, дейността и структурата на личните блогове на студенти, които изучават педагогически специалности, както и предоставянето на възможност на учителите за повече посещения на конференции и симпозиуми, посветени на посочения феномен.

От получените резултати и споделени коментари учителите почти единодушно подкрепят присъственото обучение. Безспорно съвременното образование без съществуващите електронни технологии, нововъведения и онлайн ресурси не би било толкова ефективно и иновативно, но от друга страна, преминаването изцяло на обучение от разстояние в електронна среда на ученици, и дори на студенти, е недостатъчно ползотворно, възпитателно и формиращо определени знания, умения и компетенции. От отговорите на второто запитване става ясно, че професионалните блогове по български език и литература частично са подпомогнали дейността на учителите по време на онлайн обучението (75 отговорили), 55 души са посочили като отговор – в голяма степен, 39 души не са използвали блоговете, 9-има не могат да преценят, а 3-ма отбелязват, че блоговете не са им помогнали.

Относно използваемостта на професионалните блогове на учителите по български език и литература в учителската практика, 65 души посочват, че ги използват веднъж или няколко пъти седмично, 38 – само при необходимост, 30 – не ги използват, 17 – много рядко, 16 – веднъж седмично, и 15 – всеки ден (вж. приложение 10).

От проведеното изследване става ясно, че учителите ценят най-много в професионалните блогове на учителите по български език и литература споделените анализи на литературни произведения, изготвените тестове по български език и литература, споделения личен професионален опит и добри практики (вж. приложение 11).

Както бе посочено в резюмето, по-голямата част от анкетираните не се чувстват готови за създаване на свой личен професионален блог (вж.: приложение 12). От разгледаните резултати 90 учители не се чувстват готови за създаването му, 36 се колебаят, 26 имат желание, но нямат необходимите познания, само 8 са напълно готови, 5-има вече имат съществуващ професионален блог по друг предмет, 4-ма вече имат разработени блогове специално по БЕЛ, а сред коментарите на останалите 11 души се срещат като посочени причини следните: „Нямам желание за такава дейност“; „Мога, но нямам желание, защото отнема много време и енергия“; „Нямам желание. Наличните са ми достатъчни“; „В процес на разработка съм“; „Нямам свободно време.“ Безспорно времето, енергията и отдадеността, които са необходими за създаването на професионален блог по български език и литература, са огромни, а сред всекидневните безбройни административни учителски задължения рядко остава време за допълнителни професионални задачи, което е проблем, който тепърва ще бъде разглеждан от бъдещите изследователи.

Естествено, от изключителна важност е мотивацията на учителите за създаване на професионален учителски блог. На отговора „С каква цел бихте създали професионален блог по български език и литература?“ (вж. приложение 13) 96 учители са отговорили: с цел по-лесно усвояване на учебния материал по БЕЛ; 45 души – подпомагане подготовката на учениците за НВО и ДЗИ; 26 – подпомагане дейността на останалите учители; трима – за по-ефективна комуникация с родителите, и трима – за рекламиране на образователни услуги. От посоченото става ясно, че учителите биха предприели тази стъпка – създаване на учителски блог, предимно с цел подпомагане на учениците за по-лесно усвояване на учебния материал по БЕЛ.

Предпоследният въпрос, зададен в анкетата, е свързан с поставяне на оценка (от до 10), свързана с ползите за образованието от професионалните блогове на учителите по български език и литература, като 51% са дали оценка между „8 – 10“ (вж. приложение 14). Безспорно ползите от наличен блог по български език и литература са изключително ценни за учениците или за други преподаватели, особено по време на пандемия и обучение от разстояние в електронна среда.

На 14-ия въпрос от анкетата са отговорили само 97 души от 181. Той е свързан с предоставяне на препоръки за подобряване професионалните блогове на учителите по български език и литература (вж. приложение 15). Повечето от споделените посочени коментари са с наличен текст: „нямам препоръки“, но сред тях се отличават мнения, в които се споделят точни и ясни препоръки. Сред тях се откриват следните:

- „Да ги направят по-популярни“
- „По-силно популяризиране сред професионалната общност“
- „Повече практически казуси“
- „Повече споделяния на авторски уроци и методични разработки на урок“
- „Да публикуват повече авторски материали и да ги актуализират“
- „Да са съсредоточени по-скоро в помощ на учителите“
- „Учителите по български език и литература повече да вярват във възможностите си и всичко, което имат като опит, да не се страхуват да го предложат и в електронен вариант, защото ще бъдат полезни на учениците, на колегите, но и на самите себе си, тъй като ще са събрали, систематизирали и подредили огромния труд, който иначе полагат всеки ден“
- „Да се търси интересът на самите ученици“
- „Да се събере на едно място информация за всички блогове, за да са леснодостъпни“
- „Не мога да дам, защото не съм запозната“
- „По-добре систематизирани материали по класове и предназначение. Пада голямо лутане, когато ми трябва нещо конкретно и спешно“ и други.

Обобщение

Безспорно 20-те години на ХХІ в. поставят пред съвременния учител множество предизвикателства, сред които е и необходимостта от провеждане на дистанционно обучение сред ученици и студенти с цел предпазване живота и здравето на обучаемите и обучаващите се. От изразените мнения на участниците става ясно, че голяма част от съвременните учители предпочитат присъствена форма на обучение и само 4% от 175 души биха избрали изцяло обучение от разстояние в електронна среда.

От посочените резултати от анкетирането на учителите може да се обобщава, че изключително бързо развиващите се информационно-комуникационни технологии в живота и в училище поставят необходимостта от създаване на учителски професионален блог. Но българският учител, и по-точно учителят по български език и литература все още не се чувства достатъчно запознат с дейността на подобни онлайн блогове и не е готов за създаването на свой. Ето защо би било полезно създаването на системни курсове за обучение на педагогическия персонал в областта на онлайн технологиите и разработването на личен професионален онлайн дневник за образователни цели.

Според анкетираните при вземането на решение за създаване на учителски блог неговата насоченост би била предимно с цел подпомагане на добро представяне на НВО и ДЗИ по български език и литература.

От споделените препоръки от участниците става ясно, че е необходим набор от различни видове блогове (за учители, за ученици), които да бъдат добре структурирани, да съдържат повече авторски уроци и анализи на произведения, да предлагат по-голям по обем безплатен архив от интерактивни материали, и най-вече да бъдат по-популяризирани сред учителската общност – необходимост, която е от изключително важно значение.

Благодарности

Изказвам искрени благодарности на научното списание „Български език и литература“ на Националното издателство „Аз-буки“, което се съгласи да популяризира проведената анкета.

Огромни благодарности изразявам и към научния ми ръководител – проф. Р. Божанкова, за огромното търпение, отделено време, проведени консултации, ценни съвети, коректно и професионално отношение.

Благодарна съм на администратора на поверителната фейсбук група „Приятелите на БГ Учебник (Учители по БЕЛ)“ Ил. Горанова, която ми позволи да споделя с членовете на групата анонимната анкета, както и на всички, които отделиха от времето си, за да участват в проучването.

Благодаря и на своята колежка Пламена Захариева – преподавател по английски език, която преведе от български на английски език резюмето към анкетата, което се намира в Приложения.

ПРИЛОЖЕНИЯ

Приложение 1

Анкета за оценяване на ползите от професионалните блогове по български език и литература

1. Вашата възраст е?

- Под 25 години
- Между 25 и 50 години
- Над 50 години

2. Вие живеете в...

- столица;
- областен град;
- град – център на община;
- село.

3. Вие сте...

- действащ учител по български език и литература;
- действащ учител по друг предмет;
- в момента не практикувам професията;
- пенсионер по трудов договор;

4. Вие преподавате в...

- начален етап (от I до IV клас);
- прогимназиален етап (от V до VII клас);
- първи гимназиален етап (от VIII до X клас);
- втори гимназиален етап (XI до XII клас);
- в момента не преподавам.

5. Вашето училище е в:

- столица;
- областен град;
- град – център на община;
- село.

6. От 2020 г. поради пандемията от COVID-19 учениците преминаха изцяло или частично в ОРЕС (обучение от разстояние в електронна среда). Кое обучение предпочитате – присъствено или електронно, и защо?

7. По време на онлайн обучението в каква степен подпомогнаха дейността Ви професионалните блогове на учителите по български език и литература?

- В голяма степен.
- Частично подпомогнаха дейността ми.
- Не ми помогнаха.
- Не мога да преценя.
- Не съм използвал професионалните блогове.

8. Каква е Вашата запознатост с наличността на професионални блогове на учителите по български език и литература?

- Запознат/а съм напълно с наличието на професионални блогове.
- Частично съм запознат/а с наличието на професионални блогове.
- Не съм запознат/а с наличието на професионални блогове, но бих желал/а да се запозная.
- Не съм запознат/а с наличието на професионални блогове и НЕ желая да се запозная.

9. В каква степен използвате професионалните блогове по български език и литература в своята практика?

- Всеки ден.
- Веднъж или няколко пъти седмично.
- Веднъж месечно.
- Много рядко.
- Не използвам професионалните блогове по български език и литература.

10. Кое цените най-много в професионалните блогове на учителите по български език и литература?

- Споделените анализи на литературни произведения.
- Изготвените тестове по български език и литература.
- Споделения личен професионален опит.
- Споделения добри практики.
- Всичко дотук изброено.
- Не мога да преценя.
- Друго:

11. Каква е Вашата готовност за създаване на професионален блог по български език и литература?

- Напълно съм готов/а да създам свой професионален блог по български език и литература.
- Не се чувствам готов/а да създам свой професионален блог по български език и литература.

– Колебая се дали да създам свой професионален блог по български език и литература.

– Имам желание да създам свой професионален блог по български език и литература, но нямам необходимите познания.

– Вече имам свой професионален блог по български език и литература.

– Имам професионален блог по друг предмет.

12. С каква цел бихте създали професионален блог по български език и литература?

– Подпомагане подготовката на учениците за национално външно оценяване или държавен зрелостен изпит.

– По-лесно усвояване на материала по български език и литература от учениците.

– Подпомагане дейността на останалите учители.

– По-ефективна комуникация с родителите.

– Рекламирање на образователни услуги.

С друга цел: _____

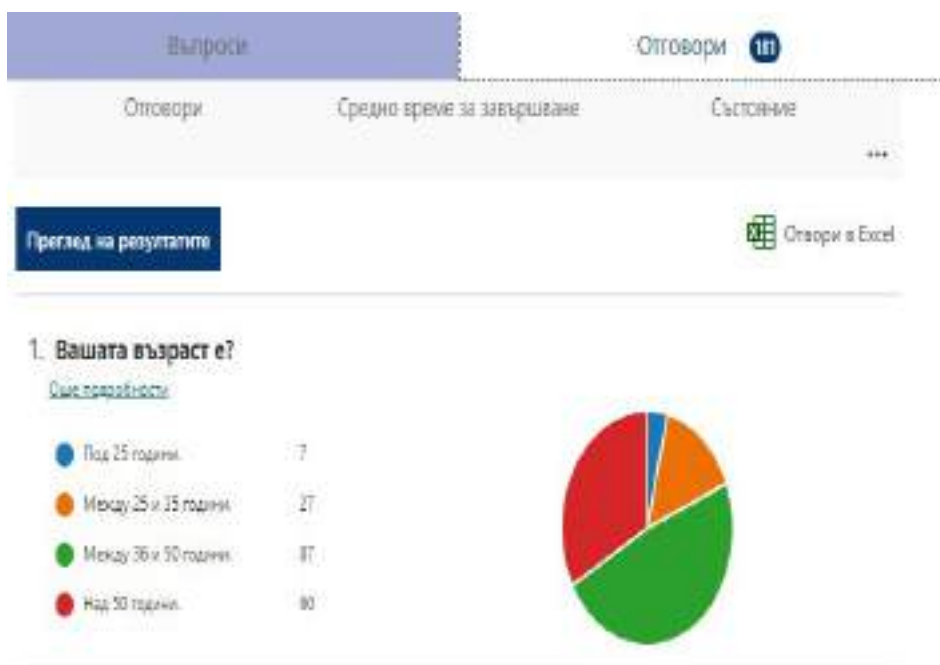
13. Моля, дайте Вашата оценка от 1 до 10 (1 – най-ниско, 10 – най-високо) относно ползите за образованието от професионалните блогове на учителите по български език и литература

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

14. Какви препоръки бихте дали за подобряване професионалните блогове на учителите по български език и литература?

Благодаря Ви за отделеното време!

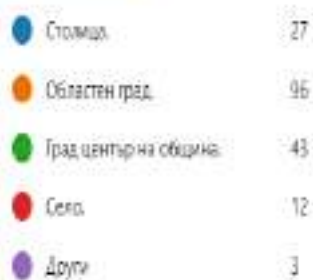
Приложение 2

Приложение 3

2. Вие живеете в...

[Още подробности](#)

Приложение 4

3. Вие сте...

[Още подробности](#)

Приложение 5

4. Вие преподавате в...

[Дижиталност](#)

Приложение 6

5. От 2020 г. поради пандемията от COVID-19 учениците преминаха изцяло или частично в ОПЕС (обучение от разстояние в електронна среда). Кое обучение предпочитате – присъствено или електронно, и защо?

[Дижиталност](#)

175
Отговори

Последни отговори
"Присъствено"
"Комбинирано-80%присъствено 20%електронно."
"Предпочитам присъственото обучение, защото при дистанционното ..."

Приложение 7

6. Каква е Вашата запознатост с наличността на професионални блогове на учителите по български език и литература?

[Още подробности](#)

Запознат/а съм напълно	45
Частично съм запознат/а	105
Не съм запознат/а, но бих искал...	28
Не съм запознат/а и НЕ желя...	0

Приложение 8

7. Запознати ли сте с дейността на професионалните блогове на учителите по български език и литература, и с разликата им от раздела с публикувани уроци по български език и литература в някои сайтове?

[Още подробности](#)

Да, запознат съм с дейността...	68
Да, запознат съм с дейността и...	52
Не, не съм запознат	42
Не искам да преценя	18
Друге	1

Приложение 9

8. По време на онлайн обучението в каква степен подпомогнаха дейността Ви професионалните блогове на учителите по български език и литература?

Съгласиеността

В голяма степен	50
Частично подпомогнаха дейността	39
Не ми помагали	3
Наиста де прещек	8
Не съм използва професионал...	3

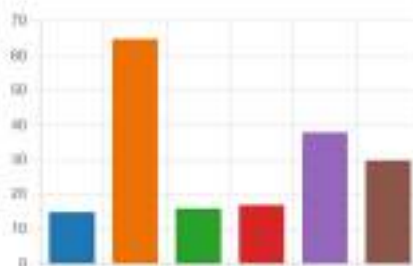

Приложение 10

9. В каква степен използвате професионалните блогове по български език и литература в своята практика?

Съгласиеността

Всоден	15
Веднж или няколко пъти сед...	65
Веднж месечно	16
Много рядко	17
Само при необходимост	38
Не използвам професионални...	30

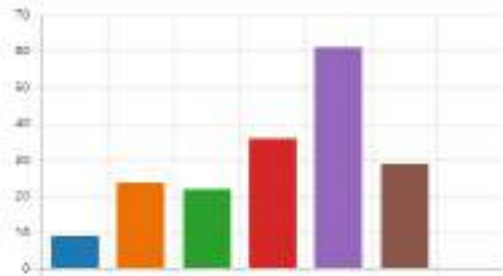

Приложение 11

10. Кое цените най-много в професионалните блогове на учителите по български език и литература?

Опис отговорите:

Споделяните анализ на мит...	9
Удължаване тестове по бълг...	24
Споделяния личен професио...	22
Споделяните добри практики...	36
Всичко досега изпробено...	61
Не мога да проценим	29
Други	0

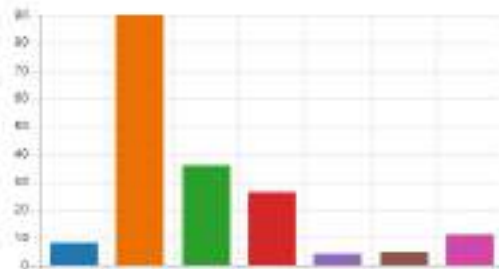

Приложение 12

11. Каква е Вашата готовност за създаване на професионален блог по български език и литература?

Опис отговорите:

Натяжко съм готова/а	8
Намеквам готови/а	90
Колкото се давам да създам с...	35
Имам желание, но нямам на...	36
Вече имам сайт/професионалн...	4
Имам професионален блог...	5
Други	11

Приложение 13

12. С каква цел бихте създали професионален блог по български език и литература?

Всички отговорили

Приложение 14

13. Моля, дайте Вашата оценка от 1 до 10 (1 – най-ниска, 10 – най-висока) относно ползите за образованието от професионалните блогове на учителите по български език и литература?

Всички отговорили

Горещо

177
Отговори

7.41
Среден брой

50% са дали оценка между "8 - 10"

Разпределение на резултатите

Приложение 15

14. Какви препоръки бихте дали за подобряване професионалните блогове на учителите по български език и литература?

98 Отговори

ID →	Име	Отговори
1	anonymos	Да ги направят по-популярни.
2	anonymos	Нямам препоръки.
3	anonymos	По-силно популяризиране сред професионалната общност.
4	anonymos	повече практически казуси
5	anonymos	-
6	anonymos	Нямам препоръки.
7	anonymos	Нямам препоръки, всеки има различно виждане за нещата.

INTERVIEWING TEACHERS IN BULGARIAN LANGUAGE AND LITERATURE THROUGH THE “MICROSOFT FORMS” PLATFORM

Abstract. In order to be able to fully study the professional blogs of Bulgarian language and literature teachers was conducted an online anonymous survey among 181 Bulgarian educators. The platform through which the questionnaire was created is “Microsoft Forms”, which allows easy reporting of results and the ability to export the data to Microsoft Excel.

The aim of the survey is to analyze teachers’ awareness of the existence of professional blogs of Bulgarian language and literature teachers, to what extent this type of blogs are used in teacher practice and what their benefit for education according to the respondents is.

The readiness of the teachers to create a professional teacher blog and for what purpose they would take this step was also analyzed, and from these results it was found that half of the Bulgarian teachers surveyed did not feel ready to create their own personal blog, and when deciding to develop an online journal, the goal would be „to help prepare students for National external assessment (HBO) and States exam (ДЗИ).”

The participants in the survey were given the opportunity to express a personal opinion by sharing recommendations for improving the professional blogs of Bulgarian language and literature teachers.

Keywords: professional teacher blogs; online journal; Bulgarian language and literature; distance learning in an electronic environment; education benefits; recommendations

✉ **Dilyana Bobokova**

Angel Kanchev University of Ruse
Ruse, Bulgaria

E-mail: dilqanabobokova@abv.bg